

ДРАГАНА КОЛАРИЋ*
Криминалистичко-полицијска академија
Београд

УДК 343.618
ИД БРОЈ 192626188
Монографска студија
Примљен: 25.02.2012
Одобрен: 24.04.2012

НЕХАТНО ЛИШЕЊЕ ЖИВОТА КАО ПРИВИЛЕГОВАНО УБИСТВО**

Сажетак: Кривични законик Републике Србије предвиђа нехатно лишење живота као једно од привилегованих убистава. Нехатна лишења живота заузимају значајно место у систему нехатних деликата уопште. Због тога, а и због чињенице да право на живот има највиши ранг међу људским правима, неопходно је обухватити инкриминацијом и његово нехатно уништење. Сличне инкриминације садрже сва савремена кривична законодавства.

Аутор у раду анализира члан 118 Кривичног законика Србије, наводећи многобројне примере из судске праксе који се односе на то кривично дело. На тај начин се нуде решења за поједине проблеме који прате то кривичног дела. Значајан део је посвећен појмовном одређењу дела, као и примени појединих општих института кривичног права на ту одредбу.

Кључне речи: нехатно лишење живота, Кривични законик, привилеговано убиство, умишљај, нехат

Уводне напомене

Немарна, непажљива понашања непосредно утичу на повећање нехатних деликата. У савременим научним истраживањима је потврђена

* dragana.kolaric@kpa.edu.rs

** Рад је настао као резултат рада на пројектима „Насиље у Србији – узроци, облици, последице и друштвена реакција”, који финансира Криминалистичко-полицијска академија у Београду и чији је руководилац доц. др Биљана Симеуновић Патић, и „Развој институционалних капацитета, стандарда и процедура за супротстављање организованом криминалу и тероризму у условима међународних интеграција”, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије (број 179045) и чији је руководилац проф. др Саша Мијалковић.

чињеница да између непажљивог понашања и нехата постоји корелативни однос.¹ Међутим, да ли само то повећава нехатна кривична дела? При проучавању кривичних дела убиства, веома често се наилази на тврђења да нова достигнућа у области науке и технике у великом броју доводе до нехатног узроковања смрти. Тиме се жели истаћи да је савремени живот прожет новим проналасцима у области техничких и природних наука, али и да су та нова достигнућа у извесном смислу опасност за човека, јер стварају ситуације ризичне за живот и тело како лица која их непосредно примењују, тако и других људи (Лазаревић, 1960: 1). У кривичном праву се таква ситуација углавном означава као цена технолошког напретка.

Нехатна лишења живота заузимају значајно место у систему нехатних деликата уопште. Због тога, а и због чињенице да право на живот има највиши ранг међу људским правима, неопходно је обухватити инкриминацијом и његово нехатно уништење. У члану 118 Кривичног законика Србије једноставном одредбом, која је на сличан начин уређена у већини европских законодавстава, формулисано је лишење живота из нехата: „Ко другог лиши живота из нехата, казниће се...” Законодавац то кривично дела, као и лишење живота из самилости, а да би нагласио његово привилеговање због нехатног облика кривиче, означава као лишење живота а не као убиство. Савремена законодавства се међусобно разликују по називу те инкриминације, тако да се наилази на „лишење живота из нехата” у немачком, швајцарском и аустријском кривичном законнику, „проузроковање смрти из нехата” у кривичним законцима Руске Федерације, Хрватске, Словеније, док Французи то кривично дело уређују у оквиру поглавља које носи назив „Ненамерна (невољна) угрожавања живота другог лица”, чиме се наглашава његова суштина. Који од назива најбоље одражава суштину тог дела? Законодавства земаља с територије бивше СФРЈ, која су прихватила назив „проузроковање смрти из нехата”, ипак истичу да он није у потпуности одговарајући. Штавише, указује се на то да израз „проузроковање”, пре свега, има готово искључиво објективна обележја, дакле нешто што је у границама објективне одговорности. А јасно је да само проузроковање било које последице није довољно за утемељење (кривичне) одговорности, пошто је

---

¹ Једно истраживање у Шведској је показало да, уколико је човек пажљив и усредсређен на оно што ради, тада, у великом броју случајева, нема места нехату. Наиме, пре него што су прешли да возе десном страном пута у саобраћају уместо левом, Швеђани су две године водили кампању током које су упозоравали возаче да буду пажљиви (године 1967. прешли су на вожњу десном страном). Тог дана су све болнице и амбуланте биле у приправности. Резултат је био ниједна саобраћајна незгода.

савремено кривично право засновано на начелу кривице (Бачић, Шепаровић, 1997: 54). У том смислу, решење у Кривичном закону Србије чини нам се задовољавајућим. Раније је кривични закон то дело називао убиством из нехата, што је, према владајућем мишљењу, било неодговарајуће јер сам појам убиства подразумева чин с злочиначком намером, што је неспојиво и неусклађено с појмом нехата, који је на граници случајних збивања (Марковић, 2000: 229).

Појмовно одређење кривичног дела

Узимајући у обзир законску формулацију нехата (члан 26 Кривичног законика), тај облик лишења живота постоји када је учинилац био свестан да својом радњом може другог да лиши живота, али је олако држао да до тога неће доћи, или да ће то моћи спречити (свесни нехат), или када није био свестан да својом радњом може лишити живота другог иако је према околностима под којима је учињено и према својим личним својствима био дужан да буде и могао бити свестан те могућности (несвесни нехат).

У теорији се наилази на различите дефиниције лишења живота из нехата. Миљковић истиче да је објективна страна и код долозног и код кулпног убиства иста, тј. смрт једног човека. Али, када се убиство посматра с његове субјективне стране, онда се закључује да кривична одговорност не може и не треба бити подједнака. Код долуса је радња управљена ка противправном дејству, док код кулпе радња није управљена ка таквом дејству, али исти произлази због необраћања довољно пажње. Зато се таква радња мора казнити бар код извесних деликата који су управљени против важнијих људских добара, а нарочито код деликата управљених против живота и тела. Разлог за кажњавање кулпе код тих дела јесте тај што се код кулпе испољава повреда извесних дужности које има сваки грађанин у држави – да буде марљив и смотрен, и што из те повреде дужности произлази опасност за појединца и друштво у целини (Миљковић, 1910: 61). Фојербах истиче да је кулпа повреда обавезе коју грађанин даје, да ће у друштву бити марљив и смотрен (Миљковић, 1910: 61). Према Томи Живановићу, кривац је код убиства како умишљени, тако и нехатни извршилац истог. Како Кривични законик Краљевине Југославије из 1929. године прави разлику између обичног нехатног убице и позивног нехатног убице² који се строже кажњава,

² Тај став гласи: „Ко другог из нехата лиши живота казниће се затвором до три године. Ако је учинилац смрт могао предвидети, или је по позиву и занимању свом био дужан бити пажљив, казниће се строгим затвором најмање годину дана.”

професор Тома Живановић истиче да је позивни нехатни убица онај који је према свом позиву или занимању био дужан да буде пажљив. Такав нехатни убица се кажњава строже јер има више способности за предвиђање последица свог делања (Живановић, 1938: 27). Према Јанку Таховићу, обе врсте нехата (свесни и несвесни), опште узев, резултат су немарности, небрижљивости и неспретности у понашању, због чега долази до проузроковања забрањене последице. На тај начин, при одређивању нехата се налазе неке нове правне категорије, које су, углавном: необазривост (*imprudentia*), немарност (*negligentia*) и неспретност (*imperitia*), као и занемаривање закона, правила, наредби и дисциплине (Таховић, 1961: 179). Према истом аутору, *neobazrivost* означава несмотреност, тј. недостатак обзира према потребама других људи, *немарност* изражава један другачији психички став као последицу алкавости или, боље рећи, недостатка или недовољности пажње или марљивости, док се *неспретност* углавном односи на случајеве професионалног нехата при вршењу различитих активности које могу довести до нехатног извршења различитих кривичних дела. Оправдање за кажњавање нехата, што значи и за лишење живота из нехата, састоји се у томе што је учинилац био дужан да буде обазрив и пажљив, али је поступио немарно и лакоумно (Таховић, 1961: 179). Према Богдану Златарићу, квалификацијом убиства из нехата обухваћено је свако нехатно узроковање туђе смрти које већ није инкриминисано као неко друго кривично дело квалификовано последицом смрти (Делић, 1996: 104). Љубиша Лазаревић истиче да код убиства из нехата смрт лица није циљ делатности учиниоца, већ нежељена последица његовог немарног понашања. Такав психички однос учиниоца према последици дела даје привилегујући карактер том убиству. Како исти аутор истиче, читав низ људских радњи се може квалификовати као нехатно делање, док анализа судске праксе показује да је у таквим случајевима најчешће реч о облицима људског понашања у којима се испољавају непажња, необазривост, неумешност и сл. (Лазаревић, 1960: 6). С друге стране, Фрањо Бачић истиче да је нехатно проузроковање смрти супсидијарно кривично дело убиства из нехата пошто у самом закону постоји велики број посебних, специфичних кривичних дела. Код тих других кривичних дела, код којих је смрт наступила из нехата, реч је о неким другим добрима која се штите, као што су, на пример, општа сигурност људи и имовине или здравље људи, док наступање смрти представља квалификаторну околност дела (Бачић, Шепаровић, 1997: 53). Владо Камбовски указује на то да се убиство из нехата разликује од основног дела убиства по својој објективној и субјективној страни. Објективна страна дела укључује и повреду правила за дужну пажњу поред проузроковања последице. Субјективна

страна се испољава нехатом као обликом кривице, када је без значаја да ли је реч о свесном или несвесном нехату (Камбовски, 2003: 33). Према Зорану Стојановићу, код убиства из нехата је реч о суштински другачијем понашању у односу на умишљајно убиство, иако је последица и једног и другог кривичног дела иста. Интензитет напада на заштићено добро знатно је мање изражен код нехатног убиства (Стојановић, 2007: 338).

Нема сумње да приликом дефинисања нехатног лишења живота кључну улогу има одредба о појму нехата из општег дела кривичног законика. Наш законодавац је само предвидео лишење живота из нехата у посебном делу, а да ли у конкретном случају постоји нехат, одговор ће дати општи део законика. На тај начин поступа већи број кривичних законодавстава.³ С друге стране имамо законодавства која у одредбама општег дела не дефинишу појам нехата, него то чине у посебном делу. Постоји једна занимљива опаска на њихов рачун која истиче да сва законодавства убиство из нехата кажњавају блаже од убиства с умишљајем, али се не може рећи да су сви тај појам у кривичном законодавству рационално обрадили (Миљковић, 1910: 62). У Кривичном законнику Француске одредба која дефинише убиство из нехата укључује неспретност, брзоплетост, нехат, немар или непоштовање неке обавезе или мере или опрезности коју прописује закон или неки други пропис, чиме се чини кривично дело убиства из нехата или *un homicide involontaire* (221–226). Још је Лист у својим расправама замерио тим земљама због излишне казуистике (Миљковић, 1910: 62).

Најбоље је, да би се избегла свака сумња о томе да ли у конкретном случају постоји нехат или уопште кривица, питање нехатног поступања регулисати у општем делу законика.

Ту се наилази на потешкоће који се тичу прецизности законске дефиниције нехата. Оне нису изражене само код лишења живота из нехата, него и код других нехатних деликата. У даљем тексту се може видети да категорија убиства из нехата у пракси садржи најразноврснија убиства. Низ људских радњи се може квалификовати као нехатне. Убиство које се деси када оптужени само гура неку особу на улицу и онда та особа падне снажно ударивши главом о ивичњак након чега умире због хеморалгије мозга, може се подвести под категорију нехатног лишења живота. Казна за то убиство је, наравно, мања него у случају да је оптужени

³ Постоје и законодавства која појам умишљаја и нехата не одређују у закону, већ то препуштају кривичноправној теорији и судској пракси, као, на пример, у Немачкој. У њима су ти појмови одређени на сличан начин као у нашем праву.

жени био свестан да због његовог понашања – гурања оштећеног, може доћи до пада и ударања главом, што би за последицу имало смрт, али је то ипак учинио. Судској пракси је препуштено да у сваком конкретном случају, на основу обележја умишљаја и нехата из чл. 25 и 26 Кривичног законика Србије, оцени да ли је реч о умишљајно или нехатно извршеном делу.

Правна расправа у вези с нехатним лишењем живота води се и о томе где треба подвући линију која то убиство раздваја од случајева када је смрт несрећно изазвана, али који не заслужују да буду проглашени за кривично дело, односно који нису у сфери кривичноправног реаговања. Дакле, испод права које се односи на нехатно лишење живота скривају се дубљи проблеми.

Размотриће се још један, а то је питање одговорности за нехатно понашање посматрано уопште. Постоје сасвим различита мишљења: од идеје да нехатна кривична дела треба искључити из кривичног права, а правну заштиту обезбедити јачањем грађанскоправне заштите, до мишљења да је у тој области прикладнија примена превентивних мера (Делић, 1996: 105). Неки теоретичари истичу да број кривичних дела код којих постоји одговорност за нехат није велики. Чак и код неких тешких кривичних дела или, да кажемо, код већине тешких кривичних дела, нехат се сматра недовољним разлогом за кажњивост, док је, с друге стране, довољан за конституисање нехатног лишења живота. Због тога се поставља питање да ли је исправно да одговорност за једно од најгнуснијих кривичних дела у кривичном праву, за чије је квалификоване облике предвиђена најстрожа казна, буде задовољена тим лакшим степеном кривице (Ashwort, 1999: 300).

Да ли је нехатно лишење живота самостално кривично дело или привилеговани облик убиства

У кривичном праву је нејасно да ли нехатно лишење живота другог лица представља привилеговано убиство или има основа говорити у прилог његовој самосталности. Ако се упореде битна обележја кривичног дела убиства и те инкриминације, види се да у погледу већине њихових обележја нема разлике. Пасивни субјект је, као и код убиства, жив човек. Радња извршења је свако чињење или пропуштање да се чини које проузрокује смрт. У погледу последице – смрти другог лица, нема разлике јер, објективно, смрт је последица и умишљајног и нехатног убиства. Без обзира на то, у теорији се наилази на ставове да у

случају нехатног лишења живота није реч о привилегованом убиству, већ о посебној врсти убиства (Бачић, Шепаровић, 1997: 53). Све је заступљеније схватање да нехатно извршена дела имају низ специфичности и да је због тога реч о посебној категорији деликата а не само о посебном облику кривице. Нехат је, према новијем схватању, проблем бића кривичног дела, јер се о томе да ли је неко понашање нехатно одлучује већ у оквиру бића кривичног дела (Стојановић, 2007: 117). Велики број законодавстава убиство из нехата дефинише у засебном члану, имајући у виду да је реч о специфичном, посебном убиству које се од умишљајног убиства разликује по психичком односу учиниоца према последици. Види се да и наш законодавац није хтео да то кривично дело обухвати појмом убиства и да га назове убиством, него лишењем живота. Такође је јасно да се његово субјективно биће разликује од обичног убиства, што све даје за право да се говори о извесном степену његове самосталности (Стојановић, 2007: 339).

Ако се погледају остала привилегована убиства, уочава се да је у свим случајевима реч о умишљајним убиствима код којих постоје *неке специфичне околности* због којих се она третирају као привилегована. Тако, на пример, код убиства на мах постоје напад, злостављање или тешко вређање од стране убијеног, код лишења живота из самилости постоје изричит и озбиљан захтев и тешко здравствено стање жртве,⁴ код убиства детета при порођају мајка се налази у стању поремећености изазване самим порођајем. Због тога се чини прихватљивим став да је нехатно лишење живота посебан облик убиства, јер нехат сам по себи није посебна, специфична привилегујућа околност, већ има двоструку улогу. Он је истовремено други облик кривице, који може да укаже на то да је реч о опасном учиниоцу кривичног дела који не уважава елементарне животне норме и правила понашања (Марковић, 2000: 231), и субјективни елемент бића кривичног дела. Код осталих лакших убиства реч је о умишљајним убиствима која су привилегована због тога што се учинилац налази у некој специфичној ситуацији која га наводи на одлуку да се кривично дело изврши.

Лишење живота из нехата у нашем законодавству и пракси

Узимајући у обзир горе изнето, закључак је да се лишење живота из нехата разликује од обичног убиства, али и од других облика убиства,

⁴ Мада и ту постоје многобројни разлози у прилог самосталном бићу тог кривичног дела.

по томе што је смртна последица нежељена, невољна, тј. резултат необа-зривости, немарности или неспретности учиниоца. Не улазећи у теориј-ске проблеме о сврсисходности и делотворности кажњавања за нехат, кривичноправна заштита у области заштите живота мора бити целовита а не фрагментарна.

Ко другог лиши живота из нехата, према нашем законуку, учинио је кривично дело нехатног лишења живота. Што се тиче радње изврше-ња, у обзир долази свако чињење или нечињење (пропуштање) којим се изражава непажљив однос према могућности наступања последице смр-ти.

У судској пракси су најчешћи случајеви нехатног убиства *које је извршено чињењем* због неопрезног понашања учиниоца дела. Послед-њих година се веома јасно уочава експанзија нехатних лишења живота проузрокованих немарним руковањем оружјем. Тако, када оптужени, и поред упозорења да то не чини, настави да барата напуњеним пишто-љем и притом изазове опаљење метка који усмрти војника у његовој непосредној близини, а нема доказа да би тако поступио да је знао да до те последице (смрти војника) може доћи, одговоран је за убиство из не-хата, а не за обично убиство (ВВС, К. бр. 468/70 од 5. новембра 1970. године).⁵ У следећој пресуди, оптужени и покојник су се отимали око пушке услед чега је дошло до опаљења метка и усмрћења покојног. Уко-лико је умишљај оптуженог био да само заплаши покојног а не да га лиши живота, у питању је кривично дело убиства из нехата. У том случају је суд правилно закључио, имајући у виду да је оптужени пре тога пушку држао окренуту увис и руковао истом као мотком, на основу чега се види да је његов умишљај усмерен само на изазивање страха код покојног а не на његово лишење живота (ВСС, Кж. 196/92 од 2. априла 1992. године).⁶ У једној од пресуда, суд је огласио кривим лице за уби-ство из нехата јер је приступило расклапању пиштоља а да претходно није проверило да ли је шаржер у пиштољу пун, иако је било свесно да услед тога може наступити забрањена последица. Међутим, олако је држало да она неће наступити, тако да је у једном тренутку, покушавају-ћи да репетира пиштољ, једним пројектилом погодило оштећеног који се налазио у истој просторији у сопственом стану, услед чега је наступила његова смрт (Симић, 1998: 76). Могу се навести још два примера кри-вичног дела убиства из нехата чињењем због неопрезног руковања ору-жјем. У првом примеру, против малолетника је донето решење након што је утврђено да је дело извршио са свесним нехатом. Наиме, спреман

⁵ *Збирка судских одлука*, књ. I, Врховни војни суд, Београд, 1985, стр. 40.

⁶ *Билтен Окружног суда у Београду*, 1993, стр. 53.

на шалу и у жељи да заплаши другове свога брата, он је приликом пуњења ловачке пушке показао велики степен неопрезности и без претходне провере узео пун патрон из кесе у којој се налазила већина празних патрона, затим преломио пушку и аутоматски запео ударну иглу, чиме је учинио радње које су довеле до устрелине и смрти оштећеног (Решење Врховног суда Србије, Кжм. 63/00 од 3. априла 2001. године) (Симић, 2002: 93). У следећем примеру такође је била у питању употреба оружја али не ватреног, већ хладног. Када учинилац замахне руком у којој је држао нож према једном лицу, али погоди друго лице које од тога умре, реч је о убиству из нехата (Пресуда Врховног суда Србије Кж. 709/95 од 13. септембра 1996. године). У том случају, оптужени је предузео радњу према једном лицу, замахнуо руком у којој је држао нож према његовом трбуху, али се то лице (сведок) измакло, те је истим тим замахом ножа убо у стомак покојног. Оптужени не пориче да је том приликом видео још једну људску прилику, указује на то да је био свестан да предузетом радњом може проузроковати смрт неког лица, али је олако држао да таква последица неће наступити. На тај начин су се стекла обележја кривичног дела убиства из нехата (реч је о свесном нехату) (Лопичић, 2003: 300).

То кривично дело се може учинити и *нечињењем*, тј. пропуштањем да се предузму радњи које би спречиле наступање последице. С обзиром на то да наш кривични законик прави јасну разлику између правих и неправих кривичних дела нечињења, у нашем случају је реч о неправом кривичном делу нечињења. Убиство је кривично дело које се редовно врши чињењем, али, изузетно, може се извршити и нечињењем. Као што то истиче законодавац у члану 15, ставу 2, нечињењем може бити учињено и кривично дело које је законом одређено као чињење уколико је учинилац пропуштањем дужног чињења остварио обележја тог кривичног дела. Према томе, да би лишење живота из нехата могло бити извршено нечињењем, неопходно је да се утврди постојање дужности да се предузме чињење и то код лица које се у теорији назива гарантом. Такав случај је постојао у ситуацији када оптужени није покрио кречану на свом неограђеном градилишту, иако су га на то упозорили зидари при напуштању градилишта, а притом је знао да у комшилуку има мале деце. Тако се догодило да је једно дете упало у кречану и изгубило живот. У том случају је утврђена одговорност оптуженог за убиство из нехата (Пресуда Врховног суда АПВ Кж. 41/57 од 7. фебруара 1957. године) (Стојановић, 2007: 340). У енглеској судској пракси се често наводи случај Сениор (*Сениор*) као пример за радњу пропуштања. У питању је човек који је припадао једној верској секти и који је одбио да позове лекара када му је дете било болесно, након чега је оно и умр-

ло. Проглашен је кривим за убиство из нехата незаконитом радњом (*manslaughter by unlawful act*).

У погледу настанка последице смрти, понашање учиниоца мора бити нехатно. У том смислу важе опште одредбе о нехату. За постојање тог облика убиства је небитно да ли је у конкретном случају реч о свесном или несвесном нехату. Али, то не значи да врста нехата у одређеном случају извршења дела не може бити вишеструко значајна. Прво, степен кривице учиниоца у конкретном начину испољавања кривичног дела узима се у обзир приликом одмеравања казне. Он може да у конкретном случају делује као олакшавајућа или отежавајућа околност. Притом, не може се *a priori* тврдити да је несвесни нехат лакши облик од свесног нехата, као што се то може тврдити за директан умишљај у односу на евентуални. Понекад се може строже казнити неко ко је поступао без размишљања и потпуно занемарујући одређене дужности од лица које је прво размислило, али донело погрешну одлуку. Дакле, облик нехата може бити околност која се узима у обзир приликом одмеравања казне. У том смислу, када је првостепени суд закључио да је у конкретном случају оптужени извршио предметно кривично дело из несвесног нехата уместо из свесног, што је становиште жалбе и у чему се види повреда кривичног закона, кривично дело би такође било правно квалификовано као убиство из нехата. Али, жалба је у праву када тврди да није без значаја о ком је облику нехата реч, али само ако се та околност узима као околност приликом одмеравања врсте и висине казне. Зато жалба није у праву када побија пресуду због повреде кривичног закона (Пресуда ВВС К. бр. 109/69 од 29. марта 1969. године).⁷ Друго, врста нехата је битна и због разграничења између евентуалног умишљаја и свесног нехата, што је, иначе, један од великих кривичноправних проблема који у пракси задаје највише главобоље. И данас се користе *Франкова формула* и чувено питање: да ли би се учинилац уздржао од предузимања радње када би знао да ће наступити последица? У једном примеру из судске праксе, у одлуци је заузет став да је реч о свесном нехату а не о евентуалном умишљају. Наиме, оптужени се у канцеларији у којој се налазио још један војник играо напуњеним пиштољем и показао том војнику да се у оквиру налазе бојеви меци. Оквир је ставио у пиштољ, а затим неколико пута повлачио навлаку пиштоља уназад, али не кроз до краја. Мислећи да није убацио метак у цев, повукао је обарач, услед чега је дошло до опаљења метка који је погодио војника који се налазио у непосредној близини и усмртио га. У тој ситуацији се поставља питање: да

---

⁷ *Збирка судских одлука*, књ. I, Врховни војни суд, Београд, 1985.

ли би се учинилац уздржао од играња напуњеним пиштољем да је знао да ће последица смрти наступити? Ако би се уздржао од таквог играња, у питању би био свесни нехат, а ако се не би уздржао, постојао би евентуални умишљај. Иако на први поглед изгледа да је питање лако решиво, ипак је у неким ситуацијама прилично тешко утврдити како би учинилац поступио да је знао да ће се последица остварити, што и за њега самог у неким случајевима може бити дилема (Стојановић, 2007: 114). Првостепени суд је сматрао да је ту реч о убиству из нехата. У жалби је наведено да није реч о нехатном, већ о умишљајном убиству: с обзиром на то да је учинилац био упозорен да се не игра пиштољем и да је и после тог упозорења наставио да повлачи навлаку уназад, не може бити речи о олаком држању да метак неће бити убачен у цев и да неће доћи до опаљења метка. Врховни војни суд истиче да пристанак извршиоца дела, а самим тим и евентуални умишљај, постоје када је несумњиво да се извршилац дела не би уздржао од радњи извршења и када би последицу предвидео као извесну. Међутим, понашање оптуженог непосредно након догађаја, према исказу сведока, те чињеница да је оптужени на исти начин баратао пиштољем и пре тога, што је свакако имало за последицу попуштање његове пажње у руковању пиштољем, не упућују на несумњив закључак о престанку оптуженог на наступање забрањене последице (BBC, К. бр. 468/70 од 5. новембра 1970. године).⁸ Ипак, поставља се питање да ли постоји свесни нехат или евентуални умишљај у сличним ситуацијама када субјективни став учиниоца према последици иде до степена равнодушности, тј. када му је свеједно да ли ће проузроковати смрт (Стојановић, 2007: 340). Како се истиче, равнодушност није исто што и пристајање, тако да ти случајеви остају ван подручја умишљаја (Стојановић, 2007: 340).

У следећем случају, суд је одлучио да је реч о обичном убиству које је учињено с евентуалним умишљајем а не са свесним нехатом. Наиме, оптужени је напуњеним пиштољем ударао у главу оштећеног када је дошло до опаљења и усмрћења оштећеног. Одбрана је изнела у жалби да оптужени није знао да уопште може доћи до опаљења на начин на који се то и догодило, указујући да то није познато ни вештацима као стручним лицима, као и на недовољну обученост оптуженог у руковању оружјем. Другостепени суд оправдано налази да је правилна оцена првостепеног суда о поступању с евентуалним умишљајем. Та оцена се заснива на чињеници да је оптужени, као свака нормална особа и без посебне обучености у руковању оружјем, био свестан да у насталом

⁸ *Збирка судских одлука*, књ. I, Врховни војни суд, Београд, 1985, стр. 40.

сукобу користи пиштољ који, као ватрено оружје, без сумње, представља опасну ствар. Таквим средством се може руковати само на начин који не доводи у опасност живот или тело других, осим у случају када је таква употреба законом дозвољена. Пиштољ није средство којим се, без дозвољења у такву опасност, може млатарати и ударати свако ко се нађе на домаћају руке лица које на такав начин употребљава оружје. Тим пре што је у конкретном случају пиштољ био напуњен метком у цеви и незакочен. Због свега тога се мора узети да је оптужени поступао с евентуалним умишљајем приликом лишавања живота, те је остварио обележја кривичног дела обичног убиства (ВСС, Кж. 848/97.од 8. априла 1998. године).

Због тешкоћа које постоје у погледу разграничења евентуалног умишљаја и свесног нехата јављају се и неки нови критеријуми који осликавају понашање учиниоца дела, а који могу допринети бољој квалifikацији дела.⁹ У неким земљама, чак, постоји још један степен кривице поред умишљајног и нехатног поступања. Тако, у англосаксонским правним системима постоји *recklessness*, што значи немарно, несмотрено или безобзирно поступање, у зависности од слободе превода. Чини нам се најпримеренијим његово означавање као безобзирно или равнодушно поступање. Реч је о облику кривице који постоји код већине кривичних дела у енглеском правном систему, али и у другим земљама англосаксонске правне културе. Особа поступа безобзирно када је, сходно околностима случаја, свесна ризика који постоји или ће постојати и када и поред те свести постоји његова индиферентност или равнодушност јер пушта да ризик тече, тј. не предузима потребну радњу да га отклони. Тако је код безобзирног убиства лице свесно вероватности да ће смрт наступити, али је према томе равнодушно. Како се истиче, несмотреност, немар или безобзирност (*recklessness*) и намера да се друго лице лиши живота, што се код нас најчешће означава као умишљај (*criminal intention*), два су алтернативна облика кривице (Wilson, 2003: 122). Умишљајно убиство се узима као много озбиљније лишавање живота од исте последице која је проузрокована несмотрено или безобзирно. Нехат (*negligence*), у стандардној употреби, означава неуспех у испуњавању

---

⁹ Заступници нормативних теорија нуде нормативни критеријум који узима у обзир да ли су у његовом понашању дошли до изражаја непоштовање и безобзирност према добру. Ако јесу, реч је о евентуалном умишљају. Теорија прихватања ризика истиче као важно питање у којој мери учинилац сматра да је наступање последице вероватно на основу стања ризика које он ствара својим понашањем. Ако је тај ризик висок, његово дело треба урачунати у евентуални умишљај. Међутим, за умишљај је потребно нешто више од обичног прихватања ризика (Стојановић, 2007: 114).

објективних стандарда пажње услед неспособности, високог степена неразмишљања, незнања или непажње (Wilson, 2003: 144). Разлика између безобзирног (*recklessness*) и нехатног поступања (*negligence*) је у томе је што ово прво подразумева стање свести које се испољава као равнодушност и индиферентност, при чему су ризик и опасност обележја његовог понашања, док нехат подразумева пропуштање дужне пажње, висок степен небриге (*carelessness*). Међутим, ни код њих није једноставно разлучити да ли је реч о равнодушном или нехатном поступању. Чак се истиче да правно схватање равнодушности или безобзирности осцилира између објективног и субјективног облика. Објективни облик безобзирности је синоним за нехат јер означава неуспех у испуњавању објективних стандарда пажње, док је у субјективном смислу реч о свести да се предузима неразуман ризик (Wilson, 2003: 148). Због тешкоћа у разликовању истиче се и захтев да код психичког стања које се означава као *recklessness* треба доказати да је постојала свест о вероватности да ће смрт наступити, насупрот предвиђању такве могућности. Предвиђање вероватности представља виши степен од предвиђања могућности.

Без обзира на настојања у страниј теорији која, због потенцијалних тешкоћа у погледу разграничења појединих облика кривице, предлажу увођење још једног облика између умишљаја и нехата, по угледу на англосаксонско право, то разликовање ипак није могуће. Наш законодавац се определио за теорију пристајања (код евентуалног умишљаја учинилац пристаје да учини кривично дело, док код свесног нехата он неће да наступи последице, односно не пристаје на то). У случајевима када се може утврдити пристајање, то је довољно за постојање умишљаја. Уколико се саглашавање не може утврдити као искључиво психолошка чињеница у субјективном смислу, онда се мора утврдити као нормативна, вредносна чињеница, тј. узима се у обзир однос учиниоца према заштићеном добру (Стојановић, 2007: 115). То значи да се понекад морају користити и допунски критеријуми у случајевима када теорија пристајања, схваћена строго у психолошком смислу, сама не може да реши то сложено питање. Постоје случајеви када је тешко направити разлику само и искључиво на основу воље уколико она није у довољној мери изражена и уочљива. Узећемо као пример један случај када је учинилац, који је повукао обарач револвера окренувши неколико пута буренце у коме је остао један метак пошто је убијени, који је тражио да му покаже како се игра руски рулет, прислонио цев уз своју слепоочницу, поступао с евентуалним умишљајем у односу на проузроковану смрт (ОСБ, К. 231/01 и ВСС, Кж. 1647/02) (Стојановић, 2007: 115). У том случају, како

се у теорији наводи, суд је оправдано одлучио да је реч о евентуалном умишљају јер пристајање на то да *случај* има одлучујућу улогу у остварењу кривичног дела значи саглашавање с кривичним делом у нормативном смислу (Стојановић, 2007: 115). Исто тако, стварање високог степена ризика указује на постојање пристајања у нормативном смислу.

У другом случају играња руског рулета, пракса је одлучила да је реч о кривичном делу убиства из нехата јер је учинилац олако држао да неће доћи до опаљења, нити до тешких последица. Оптужени је, загледајући револвер с оштећеним, испразнио буренце од метака, да би потом један метак вратио у буренце и исти завртео тако да се није знало где се метак налази, затим револвер упериио себи у врат, повукао ороз и том приликом је дошло само до шкљоцања, а онда револвер упериио у оштећеног и повукао ороз када је дошло до опаљења револвера и до усмрћења оштећеног (Пресуда Окружног суда у Београду К. 236/99 и Пресуда Врховног суда Србије Кж. 965/00 од 9. јануара 2001. године). За обе те пресуде основано се могу поставити следећа питања: да ли је, у првом случају, код учиниоца заиста изражено пристајање или, пак, само олако држање да до смрти неће доћи, или, у другом случају, зар се не може тврдити да пристајање на то да *случај* има одлучујућу улогу у остварењу кривичног дела значи саглашавање у нормативном смислу с кривичним делом и стога тврдити да постоји евентуални умишљај? Дакле, судска пракса показује да није редак случај да једно те исто понашање један суд оцени као умишљајно, а други као нехатно. Ако се постојање евентуалног умишљаја не може утврдити искључиво на основу пристајања учиниоца на последицу, онда се узима у обзир и нормативни критеријум, тј. питање да ли јачина прекора који се може упутити учиниоцу одговара умишљају или нехату. На тај начин, психолошко-нормативно схваћена теорија пристајања може у већој мери да послужи разграничењу евентуалног умишљаја од свесног нехата него када је, по обичају, схваћена чисто психолошки (Стојановић, 2007: 115).

Нехатно лишење живота и поједини општи институти кривичног права

Поставља се питање какво је *дејство стварне заблуде*. Како законодавац одређује, дело које је учињено у неотклоњивој стварној заблуди није кривично дело. Заблуда је неотклоњива ако учинилац није био дужан и није могао да избегне заблуду у погледу неке стварне околности која би, да је заиста постојала, чинила дело дозвољеним. То значи да

учинилац никако није могао да има правилну представу о релевантној стварној околности да нема његове кривице. Насупрот неотклоњивој стварној заблуди која искључује кривицу, отклоњива стварна заблуда доводи до одговорности учиниоца ако је он према околностима конкрет-ног случаја и према својим личним својствима могао и био дужан да има правилну представу о стварним обележјима кривичног дела. Отклоњива стварна заблуда назива се још и заблуда из нехата, што нам јасно говори да искључује умишљај али не и нехатну кривицу. Према томе, нехатно лишење живота постоји и када је извршилац био у стварној заблуди услед нехата. Тако, када оптужени као припадник резервног састава при вршењу дужности осматрања лиши живота припадника истог састава, који је том приликом био с њим на дужности, тако што је у време када се жртва налазила на одмору и спавала на кревету који се налазио до улазних врата цркве пошао да се одмори на свом кревету који је био у олтару цркве, а није спазио када је жртва умрла и изашла испред цркве, те када је оптужени изашао испред цркве и видео жртву да се креће према улазу у цркву, не знајући да је то он и погрешно држећи да према њему предстоји непосредни противправни напад, према њему из свог службеног пиштоља, а затим и из аутоматске пушке, испалио више метака због којих је наступила смрт жртве. Првостепени суд је нашао да је учинилац био у отклоњивој стварној заблуди услед нехата. У жалби на првостепену пресуду истакнуто је да је реч о неотклоњивој заблуди. Према ставу Врховног суда, правилан је закључак првостепеног суда да се оптужени у стварној заблуди нашао својом кривицом, због неправилног вршења стражарске дужности. Наиме, оптужени је у време обављања дужности напустио стражарско место и пошао да се одмори на свом кревету, чиме је грубо повредио своју дужност (ВС РЦГ Кж. бр. 194/95 од 26. децембра 1995. године) (Лопичић, 2003: 298). У следећем примеру нема кривице оптуженог, тј. он се налазио у неотклоњивој стварној заблуди која искључује и нехат. Када у лову на зеца окривљени усмрти другог ловца кога није могао видети с друге стране кукурузишта и који није смео да напусти место где се налазио, према правилима ловачког друштва, без претходног оглашавања нити да се нађе ван места на коме је требало да стоји, окривљени, када је пуцао, није могао претпоставити да ће се оштећени наћи на том месту (Пресуда Окружног суда у Београду Кж. 2784/03 од 24. октобра 2003. године) (Симић, Трешњев, 2004: 76). Оптужени у том случају није могао и није био дужан да претпостави да ће се жртва наћи на неком другом месту.

У вези са заблудом, занимљиво је осврнути се и на питање промашеног ударца (*aberration ictus*). То је ситуација када учинилац проуз-

рокује последицу на другом објекту радње кривичног дела, а не на оном на којем је хтео. На пример, лице А пуца на лице Б, промаши га и лиши живота лице В. Према ставу судске праксе који је јединствен у том погледу, када учинилац пуца на једно лице с директним умишљајем да га лиши живота а погоди друго лице, он је одговоран за покушај убиства првог лица у стицају с нехатним лишењем живота другог лица (ако се последица може приписати нехату извршиоца). *Aberratio ictus* се разликује од *error in persona* (заблуде о лицу), тј. када лице А пуца у лице Б и усмрти га погрешно сматрајући да је у питању лице В, које је хтео да лиши живота. Таква ситуација се квалификује у пракси као обично убиство, јер заблуда у погледу идентитета жртве није правно релевантна, осим када је реч о лицу с одређеним својством, што је онда битан елемент кривичног дела. Тада та заблуда може да утиче на кривицу учиниоца или на правну квалификацију дела (Стојановић, 2007: 125).

Када се већ говори о општим институтима кривичног права, треба поменути и институт скривљене неурачунљивости или његов општепознати назив *actiones liberae in causa* и његов однос према убиству из нехата. Он је изузетак у кривичном праву од правила да се кривица учиниоца дела утврђује према времену извршења дела. Неопходно је да су испуњена два кумулативно постављена услова. Први, да је учинилац сам себе довео у стање неурачунљивости, што се може постићи употребом алкохола или дрога, али и на неки други начин. И други, да је у таквом стању учинио кривично дело у односу на које је код њега, у тренутку пре него што се довео у стање неурачунљивости, постојао умишљај или нехат. Да би учинилац, у складу с том одредбом из члана 24 Кривичног законика Србије, одговарао за нехатно лишење живота, битно је утврдити да је у тренутку извршења дела био у стању неурачунљивости, тј. да није могао да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима и да је у време довођења у такво стање, на пример опијањем, поступио из нехата у односу на касније извршено убиство. У том случају, учинилац ће одговорати само ако је у време стављања у стање неурачунљивости био свестан или био дужан и могао да буде свестан да у таквом стању може учинити кривично дело.

Понекад је тешко наћи линију разграничења између нехатног лишења живота и неког другог кривичног дела, нарочито тешке телесне повреде квалификоване смрћу и тешког дела против опште сигурности. Што се тиче односа између тешке телесне повреде квалификоване смрћу и нехатног лишења живота може се рећи да та два дела имају низ заједничких обележја, због чега је у пракси понекад тешко направити разлику. И код једног и код другог дела дошло је до смрти лица. Психички

однос извршиоца је кључан за разграничење, што управо и компликује ствар. Али, таква ситуација постоји и у другим случајевима када је потребно прецизно и недвосмислено утврдити субјективни критеријум. Разграничење је посебно важно и због положаја учиниоца кривичног дела у кривичном поступку. Тако је за кривично дело нехатног лишења живота, из члана 118, предвиђена казна затвора од шест месеци до пет година, а за кривично дело тешке телесне повреде квалификоване смрћу, из члана 121, става 3, казна од две године до дванаест година.

За правилну квалификацију дела је битан психички однос учиниоца у тренутку када је наносио повреде оштећеном. Убиство из нехата може постојати само у случају када код извршиоца није било умишљаја да нанесе тешку телесну повреду, већ је повреда нанета из нехата, те из тако нанете тешке телесне повреде наступи смрт повређеног. Лишење живота из нехата у целини је покривено нехатним обликом кривице. Из тога произлази да се нехатна тешка телесна повреда којом је проузрокована смрт повређеног лица никада не може квалификовати као кривично дело тешке телесне повреде из члана 121, става 3, већ само као кривично дело убиства из нехата.

Код кривичног дела тешке телесне повреде квалификоване смрћу суд мора прво да утврди да је оштећени задобио тешку телесну повреду с умишљајем и да је због те телесне повреде дошло до смрти повређеног из нехата.

Кључни је субјективни критеријум, тј. повреда услед које је наступила смрт мора бити нанесена нехатно.

Некада се користио и временски критеријум. У једној пресуди је истакнуто да, за разликовање кривичног дела убиства из нехата од кривичног дела тешке телесне повреде квалификоване смрћу, једини критеријум није временски размак између радње извршења и наступеле последице, већ се томе придружује и субјективни тренутак (BBC, K. 1148/56) (Златарић, 1958: 92). Према нашем мишљењу, временски критеријум није од неке посебне важности за то разликовање. Занимљиво је поменути и правило „година и један дан” (*year and a day*), које је важило у неким земљама англосаксонског правног система и које и даље постоји у неким државама у Америци. До 1996. године у Енглеској, као спољашњи елемент кривичног дела убиства, важило је правило да лице може бити проглашено кривим само ако је смрт наступила најдуже једну годину и један дан након поступка оптуженог или пропуста (неиспуњења обавезе). То правило је укинута Законом о реформи права из 1996. године. Међутим, хавајски закон и даље садржи тај услов да би се неко лице могло прогласити кривим за кривично дело убиства. Наиме, нијед-

но лице не може бити осуђено да је лишило живота друго лице уколико смрт тог лица није наступила најкасније у року од једне године и једног дана од тренутка наношења смртоносне повреде. То је својеврстан пример за анахронизам у кривичном праву. Наше мишљење да временски услов не утиче на квалификацију дела потврђује и судска пракса. У једном случају, до наступања смртне последице дошло је после десет месеци од извршења дела. Без обзира на то, суд је дело квалификовао као убиство јер је из обдукционог налаза и мишљења комисије судских вештака утврдио да је смрт наступила као последица испаљеног пројектила у груди тада покојног. Ту је оштећени задобио тешке телесне повреде опасне по живот, а смрт оштећеног, тада покојног, била је насилна и наступила је услед поремећаја дисања због тешког запаљења плућа које је последица проласка пројектила кроз грудни кош (Пресуда Окружног суда у Београду К. 222/90).

Лишење живота из нехата се разликује од тешког дела против опште сигурности по томе што се код убиства из нехата нехат односи на индивидуално одређено лице које је изгубило живот, а код тешког дела против опште сигурности, на неодређен број лица. Тако је првостепени суд погрешно када је оптуженог огласио кривим за убиство из нехата јер је за време лова, крећући се кроз кукурузиште, када је спазио зеца, испалио један патрон који је погодио оштећеног – другог ловца и усмртио га. Тог дана, пошто је време било лепо, и мештани су били у кукурузишту да би брали кукуруз, па када је извршилац испалио више хитаца у правцу кукурузишта, где може очекивати да се налази неодређен број лица, те хицем погодио једно лице, док су остали, који су се налазили у близини тог лица, пуким случајем остали неповређени, такве радње извршења не могу се квалификовати као убиство из нехата јер садрже све законске елементе тешког дела против опште сигурности (Решење Окружног суда у Београду Кж. 1487/00 од 13. септембра 2000. године) (Лопичић, 2003: 301). Занимљиво је овде поменути да у аустријском Кривичном законнику постоји лишење живота из нехата у посебно опасним приликама као облик убиства из нехата за који је забрањена тежа казна.¹⁰ Нарочито или посебно опасне прилике су оне у којима се, према околностима, с посебном вероватноћом може очекивати настанак тешке штете. За тај облик је довољно да постоји бојазан од повреде или смрти једног човека јер, уколико је реч о већем броју људи (неодређеном), тј.

¹⁰ Док је, да тако кажемо, за обично лишење живота из нехата прописана казна до једне године затвора, за лишење живота из нехата у посебно опасним приликама прописана је казна до три године затвора.

уколико опасност погађа већи број људи, онда се примењује став 177 (општа опасност).¹¹

Међутим, суштинска разлика у односу на нехатно лишење живота је у томе што код кривичних дела квалификованих тежом последицом увек постоји основно дело из којег је произашла тежа последица која се може приписати нехату учиниоца. Код тешког дела против опште сигурности разлика је у томе што се осим смрти неког лица, која се може приписати нехату учиниоца, остварује и основно дело којим се доводе у опасност живот или тело људи или имовина већег обима (Стојановић, 2007: 341).

Нехатно лишење живота постоји и у случају ако је лишење живота извршено под околностима које би убиство, када би било извршено с умишљајем, чинило квалификованим. Узмимо као пример лишење живота из нехата службеног или војног лица при вршењу службене дужности. Околност да се лишава живота службено или војно лице евентуално би се могла узети као отежавајућа околност приликом одмеравања казне, без обзира на то што је реч о нехатном делу. Квалификаторне околности код којих се захтева умишљај неспојиве су с постојањем нехата.

Извршилац код нехатног лишења живота је како лице које непосредно предузима радњу извршења, тако и лице које то чини посредно, као нека врста налогодавца. У теорији се наводи да, према одредби која регулише нехатно лишење живота, кажњава се и онај који зависнику препусти дрогу да је сам себи убризга ињекцијом, онај који запосленом без возачке дозволе да налог за вожњу возила за које је неопходна возачка дозвола, гостионичар који неком већ опијеном возачу моторног возила долива алкохол уколико дође до удеса дотичних са смртном последицом (Schönke, Schröder, 2001: 1795). Према ставу немачког Савезног суда, за нехатно убиство треба да буде крив и онај ко с пијаним лицем договори трку моторима у којој, потом, тај други изгуби живот, осим уколико постоји његова сопствена кривица, или онај ко с пијаним води игру борбе оштрим оружјем (Schönke, Schröder, 2001: 1795). Како се истиче, одговорност за нехатно лишење живота у наведеним случајевима постојаће само ако је дотичној особи од почетка недостајала слобода одлучивања, тј. ако је била неурачунљива, или ако, због младалачког узраста, није имала свест о ризику.

---

¹¹ *Strafgesetzbuch*, Austria, JGG 1988, UNDSSTG Nov. 1989, Wien, 1989.

Закључна разматрања

Након свега изложеног о нехатним кривичним делима убиства може се закључити да су она обележје савременог друштва које стално стреми новим технологијама, што све може имати за последицу повећање броја нехатних дела уопште, па самим тим и убистава из нехата. Будући да је живот човека највећа вредност која даје смисао свим другим, јасно је да његова заштита мора имати најважније место у систему кривичноправне заштите. Управо због тога не треба ни на који начин доводити у питање инкриминацију нехатног лишења живота. Чини се да је бољи предлог предузимање мера предострожности у свим областима свакодневног живота, а нарочито у оним у којима је порастао број нехатних убистава, као на пример, због неодговарајућег руковања оружјем.

У теорији се наилази на различите предлоге за јасно одређивање одредбе која се односи на нехатно лишење живота. У основи, за ту одредбу важе сва правила која иначе важе и за друга нехатна дела. Није сасвим јасан став оних који предлажу да се члан 118 Кривичног законика фаворизује у односу на остала нехатна дела тако што би та инкриминација била допуњена појмовима као што су необазривост, неопрезност, непажња итд. Питање нехата, односно његову општу дефиницију треба решити у општем делу кривичног законика. Да ли ће кривично дело убиства представљати нехатно лишење живота јесте чињенично питање које се утврђује у сваком конкретном случају уз помоћ дефиниције нехата из општег дела. Било какво друго решење, чини се, уноси превише казуистике, што се сматра неприхватљивим када су у питању кривичноправне норме.

Литература:

1. Ashwort, A. (1999): *Principles of Criminal Law*, Oxford University Press, Oxford.
2. Bačić, F., Šeparović, Z. (1997): *Krivično pravo – posebni deo*, Informator, Zagreb.
3. Delić, N. (1996): Ubistvo iz nehata, *Pravni život*, 45(9), 99–110.
4. Kambovski, V. (2003): *Kazneno pravo: poseben del*, Skopje.
5. Lazarević, Lj. (1960): Nevoljna krivična dela – aktuelan problem savremenog krivičnog prava, *Pravni život*.
6. Lopičić, Đ. (2003): *Krivična dela ubistva u jugoslovenskoj sudskoj praksi 1951–2001*, Službeni glasnik, Beograd.
7. Marković, I. (2000): Ubistvo iz nehata, *Godišnjak Pravnog fakulteta u Banjoj Luci*.

8. Miljković, M. (1910): *O ubistvu s obzirom na reformu krivičnog zakonika*, Beograd.
9. Simić, I. (1998): *Zbirka sudskih odluka iz krivičnopravne materije*, knj. 2, Službeni glasnik, Beograd.
10. Simić, I. (2002): *Zbirka sudskih odluka iz krivičnopravne materije*, Službeni glasnik, Beograd.
11. Simić, I., Trešnjev, A. (2004): *Zbirka sudskih odluka iz krivičnopravne materije*, knj. 5, Službeni glasnik, Beograd.
12. Stojanović, Z. (2007): *Komentar krivičnog zakonika*, Službeni glasnik, Beograd.
13. Schönke, A., Schröder, H. (2001): *Strafgesetzbuch: Kommentar*, Verlag C. H. Beck, München.
14. Tahović, J. (1961): *Krivično pravo: opšti deo*, Savremena administracija, Beograd.
15. Wilson, W. (2003): *Criminal law – doctrine and theory*, Longman, London.
16. Zlatarić, B. (1958): *Krivični zakonik u praktičnoj primeni: posebni dio*, Narodne novine, Zagreb.
17. Živanović, T. (1938): *Osnovi krivičnog prava Kraljevine Jugoslavije: posebni deo*, Geca Kon, Beograd.

Involuntary Manslaughter

Summary: Involuntary manslaughter takes an important place within the system of negligent offences in general. Due to this, as well as to the fact that the right to life takes the highest rank among human rights, it is necessary for the incrimination to include its involuntary destruction. Article 118 of the Criminal Code of Serbia has a simple provision, which is similarly regulated in the majority of European legislations, which words the involuntary manslaughter as follows: "Where a person takes another person's life negligently, he shall be punished...". The provision related to the notion of negligence from the general part of the Criminal Code has a key role when defining the involuntary manslaughter. Our legislator has provided for the involuntary manslaughter within the special part of the Code and the answer to the question whether there is negligence in a specific case will be given by the general part of the Code. This is how it is done in the majority of criminal laws.

There has been also much legal debate on the issue of involuntary manslaughter as to where to draw a line separating this homicide from other cases as well as about the issue of responsibility for reckless behavior in general. There are various opinions. They range from ideas that negligent offences should be excluded from criminal law while the legal protection should be provided by strengthening of civil law protection to those that the application of preventive measures is much more adequate in this field. Involuntary manslaughter differs from ordinary homicide but also from other forms of murders in that the death as a consequence is not wanted, it is involuntary, i.e. it represents a result of recklessness, negligence or clumsiness of

an offender. Without getting deeper into theoretical problems related to fitness for the purpose and efficiency of punishment for negligence, we are of the opinion that criminal justice protection in the field of protection of life must be integral rather than partial.